

Лекция 4 Материалдық ағындарды басқарудағы кросс-функционалды қақтығыстар

Дәрістің мақсаты-материалдық ағындарды басқарудағы функционалды қақтығыстарды сипаттау

Негізгі терминдер-функционалды қақтығыстар, материалдық ағымдар

Сұрақтар

1. Жанжал ұғымы.

2. Кросс-функционалды деңгейде жанжалды жағдайлардың себептері.

1. Жанжал ұғымы.

Жанжал әрқашан күрделі және жан-жақты әлеуметтік құбылыс. Оған әр түрлі тараптар қатысады: жеке адамдар, әлеуметтік топтар, ұлттық - этникалық қауымдастықтар, мемлекеттер және белгілі бір мақсаттар мен мүдделермен біріктірілген елдер топтары. Қақтығыстар әртүрлі себептер мен себептерге байланысты туындайды: психологиялық, экономикалық, саяси, құндылық, діни және т.б. бірақ әрқайсымыз жеке тұлғаның өзі ішкі қайшылықты және үнемі қайшылықтар мен стресстерге ұшырайтынын білеміз.

Теориялық әдебиеттерде "қақтығыс" ұғымының бірыңғай анықтамасы жоқ. Бұл тұжырымдаманы анықтаған кезде авторлар әртүрлі ережелерден туындайды. Қазіргі отандық және батыстық конфликтологиядағы қақтығыстың негізгі анықтамаларын қарастырыңыз.

Л. Козер қақтығыс деп қарсыластың мақсаттары қарсыласты бейтараптандыру, залал келтіру немесе жою болып табылатын белгілі бір мәртебеге, күшке және ресурстарға деген құндылықтар мен талаптарға қарсы күресті түсінеді.

Отандық зерттеушілер қақтығыстың социологиялық жағына көп көңіл бөледі:

Попова Т. Е. қақтығыс деп қақтығыс субъектілеріне қарсы тұрудан тұратын және әдетте жағымсыз эмоциялармен бірге жүретін өзара әрекеттесу процесінде туындайтын маңызды қайшылықтарды шешудің ең өткір әдісін түсінеді.

Осылайша, қақтығыс-бұл жеке адамдар арасындағы өзара әрекеттесу сапасы (немесе жеке тұлғаның ішкі құрылымының элементтері), олардың мүдделері мен мақсаттарына жету үшін тараптардың қарама-қайшылығында көрінеді. Бұл анықтамада кез-келген қақтығыстың қажетті қасиеттері көрсетілген. Бірақ оны әлеуметтік құбылыс ретінде толық түсіну үшін берілген анықтама қақтығыстың қажетті және жалпы элементтерін, оның құрылымын, функциялардың пайда болу себептері мен динамикасын нақтылауды және егжей-тегжейлі сипаттауды қажет етеді.

Жанжал ұғымымен қатар "жанжалды жағдай" ұғымы жиі қолданылады.

А. Ю. Анцуповтың, А. И. Шипиловтың анықтамасына сәйкес, қақтығыс жағдайы қақтығысқа қатысты жеке түсінік болып табылады. Жанжалды жағдай-бұл қақтығыстың үзіндісі, оның дамуының тұтас эпизоды, белгілі бір уақытта қақтығыстың "фотографиялық суреті".

Жанжал жағдайы туралы түсінік психологиялық әдебиеттерде берілген. Психологиялық теорияға сәйкес, "егер адам жағдайды жанжал деп анықтаса, ол жанжалға айналады, өйткені бұл жағдайда өзінің одан әрі іс-әрекетінде ол жағдайға берген анықтамаға, мәніне негізделеді, сәйкесінше жанжалды өзара әрекеттесуді дамытады, серіктестің іс-әрекетін бағалайды, мінез-құлық стратегияларын таңдайды".

2. Кросс-функционалды деңгейде жанжалды жағдайлардың себептері.

Қақтығыс дегеніміз-белгілі бір адамның санасында, жеке адамдар арасындағы немесе жеке адамдар мен адамдар топтары арасындағы өзара әрекеттесуде, жағымсыз эмоциялар мен тәжірибелерді тудыратын қарама-қарсы, бір-біріне сәйкес келмейтін ойлар мен мүдделердің қақтығысы.

Адамдар тобында қақтығыс мүдделер, Пікірлер, мақсаттар және оларға жету жолдары арасындағы қайшылықтар негізінде туындауы мүмкін.

1. Объективті себептер

Жанжал алдындағы жағдайдың қалыптасуына әкелетін себептер объективті деп аталады. Олар нақты және ойдан шығарылған болуы мүмкін, яғни жанжалдың себебі болып табылады.

2. Ұйымдастырушылық және басқарушылық себептер

Келесі топ, ұйымдастырушылық және басқарушылық себептер, объективті емес, субъективті санатқа жатады. Олар әртүрлі ұйымдардың, топтар мен ұжымдардың құрылуымен және жұмыс істеуімен өзара байланысты. Мұнда бөлуге болады:

* Құрылымдық және ұйымдастырушылық себептер. Бұл жағдайда ұйымның құрылымы жүзеге асырылатын қызметтің ерекшелігіне байланысты талаптарға жауап бермейді. Ұйымның құрылымы шешілетін немесе жоспарланған өндірістік міндеттерге бейімделуі керек. Мәселе мынада, тапсырмаларға сәйкес құрылымды құру өте қиын. Бұл қақтығыстың себебі болып табылады, сондықтан басшылық ұйымдағы қақтығыстарды шешу әдістерін білуі және қолдануы керек.

* Функционалды-ұйымдастырушылық себептер, оның мәні ұйымның сыртқы ортамен, кейбір құрылымдық бөлімшелермен немесе кәсіпорын қызметкерлерімен байланысында тамаша шешім болмаған жағдайда.

* Тұлғалық-функционалды себептер қызметкердің атқаратын лауазымына сәйкес келмеуінен тұрады, ол кәсібиліктің жеткіліксіздігінен, руханияттың төмен деңгейінен немесе тиімді еңбек қызметі үшін қажетті басқа қасиеттердің болмауынан көрінеді.

* Ситуациялық-басқарушылық себептер. Олар өндірістік, басқарушылық немесе басқа міндеттерді шешу барысында басқарушы буын өкілдері немесе олардың қарамағындағылар жіберген қателіктер нәтижесінде пайда болады.

3. Әлеуметтік-психологиялық себептер

Жанжалдардың әлеуметтік-психологиялық себептерінің негізі адамдар арасындағы қарым-қатынасқа негізделген әлеуметтік немесе психологиялық алғышарттар болып табылады. Оларды келесі топтарға бөлуге болады:

Осы бөлімде сипатталған қақтығыстардың себептері ең көп таралған, олар күнделікті өмірде жиі кездеседі, бірақ бұл толық тізім емес. Бұл мәселеде басты мән қақтығыстар туындайтын немесе тоқтатылатын жағдайларға беріледі.

Сұрақтар

1. Жанжал ұғымын сипаттаңыз.
2. Жанжалдың себептерін келтіріңіз
3. Жанжалдың динамикасын түсіндіріңіз.
4. Жанжал жағдайының компоненттерін түсіндіріңіз: қатысушылар, объект, объект (негізгі қайшылық), ұйымның микро және макро ортасы.
5. Функционалды деңгейде жанжалды жағдайлардың себептерін анықтаңыз.

Әдебиеттер:

1. Дыбская В. В., Сергеев В. И. - ЛОГИСТИКА В 2 Ч. ЧАСТЬ 2. Учебник для бакалавриата и магистратуры - М.:Издательство Юрайт - 2019 - 341с. - ISBN: 978-5-9916-7032-6 - Текст электронный // ЭБС ЮРАЙТ - URL: <https://urait.ru/book/logistika-v-2-ch-chast-2-434214>

2. Иванова Т. Ю., Коротков Э. М., Приходько В. И. - ТЕОРИЯ МЕНЕДЖМЕНТА. СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ 2-е изд., испр. и доп. Учебник для вузов - М.:Издательство Юрайт - 2019 - 331с. - ISBN: 978-5-534-04857-5 - Текст электронный // ЭБС ЮРАЙТ - URL: <https://urait.ru/book/teoriya-menedzhmenta-sinergeticheskiy-menedzhment-434541>

3. Конфликты в системе управления: учеб. пособие для вузов, Решетникова, К. В., 2013

4. БауэрсоксД., Клосс Д. Логистика: интегрированная цепь поставок. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2010 – 640 с.

5. Корпоративная логистика в вопросах и ответах/Подред. В.И. Сергеева. – М.: НИЦИНФРА-М, 2014. – 634 с. 4.Корпоративнаялогистика.

6.300 ответов на вопросы профессионалов/Подред. В.И. Сергеева. М.: ИНФРА-М, 2014. – 976 с.

7. Минцберг Г. Структура в кулаке. Создание эффективной организации. СПб.: Питер, 2013. – 512 с.

8. Анцупова А.Я., Шипилова А.И. Конфликтология. – СПб.: Питер, 2015. – 512 с.

9. Гвишиани Д.М. Организация и управление. Изд. 3-е, перераб. М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2016. – 332 с.

10. Проектирование системы распределения в логистике : монография / В.В. Дыбская. — М.: ИНФРА-М, 2019. — 235 с. — (Научная мысль). — www.dx.doi.org/10.12737/24760. - Режим доступа:

<http://znaniyum.com/catalog/product/1024005>

Дополнительная литература:

1) Леонов Н. И. - КОНФЛИКТОЛОГИЯ 4-е изд., пер. и доп. Учебное пособие для СПО - М.: Издательство Юрайт - 2019 - 395с. - ISBN: 978-5-534-10838-5 - Текст электронный // ЭБС ЮРАЙТ - URL: <https://urait.ru/book/konfliktologiya-431669>

2) Джонсон Д., Вуд Д., Вордлоу Д., Мерфи П. Современная логистика, 7-е издание. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. – 624 с. Глава 3.

3) Кристофер М. Логистика и управление цепочками поставок/Подобщ. ред. В.С. Лукинскогo. – СПб.: Питер, 2004. – 316 с. Глава 2.

4) Мильнер Б.З. Теория организаций. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 336 с

5) О’Шоннеси Дж. Принципы организации у правления фирмой. – М.: Сирин, 2001. – 296 с.

6) Сергеев В.И. Логистика в бизнесе. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 608 с. Глава 15, раздел 15.1.

7) Сергеев В.И. Управление цепями поставок. – М.: ЮРАЙТ, 2014. – 479 с. Раздел 7.1.

8) Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с. Глава 2.

9) Lawrence P.R., Lorsch J.W. Organization and Environment: Managing Differentiation and Integration. – Harvard Business School Press, Boston, MA, 2018.

1. Доступно онлайн: Дополнительный учебный материал и интернет-источники, используемые для выполнения заданий лекций, семинаров, СРС, будут доступны на вашей странице в системе СДО Moodle